

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

(Κατάστασις τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας.)

Ἐν πρώτοις εὐχομαί σοι κατὰ τὸ εἰωθός, φίλε ἀναγνώστα τοῦ παρόντος ἡμερολογίου, εὐτυχές καὶ αἴσιον τὸ σωτήριον ἔτος 1869· ἐὰν τυγχάνῃς ὢν ὑπόδουλος, εὐχομαί σοι ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν· ἐὰν ἀπολαύῃς τῶν ἀγαθῶν τῆς ἀνεξαρτησίας, εἶδε ἔχοις καὶ τὴν ἀναγκαίαν φρόνησιν, ὅπως ποιῇς κατάλληλον χρῆσιν αὐτῶν· ἐὰν ἄγαμος ἔτι διαμένῃς, δώῃ σοι Κύριος γυναῖκα ἐνάρετον καὶ πραεῖαν· ἐὰν δὲ ἔγγαμος, ὁ Θεὸς εἴη μετὰ σοῦ, βοηθός καὶ ἀντιλήπτωρ!

Μετὰ τὰς δικαίας ταύτας εὐχὰς πρὸς πάντας τοὺς ἀναγνώστας, καὶ (κατ' ἐξαίρεσιν εὐλογον) πρ' ἑς πάντας τοὺς ἀγοραστάς τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου, εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας τοὺς συνδραμόντας καὶ συντρέχοντας εἰς ἔκδοσιν αὐτοῦ· καὶ ἰδίως τ' ἑς εὐγενεῖς Κυρίας, Μαρίαν Ζυγομαλά, Αἰκατερίνην Καρατζᾶ, Δῶραν Δ' Ἰστρίας, καὶ τοὺς ἀξιοτίμους Κυρίους Γρηγόριον Ὑψηλάντην, Γρηγόριον Μαρασλῆ, Ἰωάννην Βουτζηνᾶν, Λεωνίδαν Κωστῆ, Νικόλαον Ἀἰβαζίδην, Νικόλαον Βρόσκη, Νικόλαον Παπαδάτην, Ἱεροκλῆν Βασιάδην, Στέφανον Σκουλούδην, Α. Βαρβέρην, Νικόλαον Μ. Φορτοῦναν, Νικόλαον

Βαλλιέρην, Σωτήριον Μεταξᾶν, Ν. Ματαράγκαν, Ε. Πετροκόκκινον, Λογοθέτην, Α. Σιδερίδην, Ἀλέξανδρον Κατακουζηνόν, Λάμπρον Παππᾶ Γεωργίου, Β. Γ. Παπαζόγλου, μὴ ἀποκαμώντας νὰ μοὶ παρέχουσι τὴν ἐαυτῶν ἄμεσον ἢ ἔμμεσον συνδρομὴν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἔργου τούτου, τοῦ τσοῦτον εὐμενῶς κριθέντος καὶ ἐνθαρρυνθέντος παρά τε τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς ξένης δημοσιογραφίας. Καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄλλοτε, καὶ πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ καὶ μετ' ἐμὲ κατέδειξαν τὸ ἀκανθῶδες καὶ τὸ ἄχαρι τοῦ ἔργου τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκδότου βιβλίων. “Ὁ ἐκδότης τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου δεινολογεῖται, ἔγραφεν ὁ λόγιος ἐκδότης τῆς Πανδώρας(α), ὅτι μὲ ὅλας τὰς ἐκτάκτους συνδρομὰς τῶν πατρίωνων τούτου(β) ἐζημιώθη τὸ 1866 ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας φράγκων, καὶ διὰ τοῦτο φαίνεται φοβούμενος μὴ ὁ ἀνά χειρας τόμος εἶναι ὁ τελευταῖος. Οὐδὲν τὸ παράδοξον. Ἐνόσω δὲν τιμηθῶσι τὰ βιβλία, ὅπως καὶ πρὸ τοῦ 1821 ἔτους, ἦτοι ἐνόσω οἱ εὐποροὶ τῶν ἡμετέρων δὲν ἀποφασίσωσι νὰ συντρέχωσιν εἰς ἐκδοσιν αὐτῶν ἐκ τῶν ψυχίων, ὡς καὶ ἄλλοτε εἵπομεν, τῆς τραπέζης αὐτῶν, τὸ κυριώτατον ὄργανον τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τῆς πατρίδος, ὃ ἐστὶ τὰ συγγράμματα, θέλει καταστραφῇ. Εἶδομεν ἄνωτέρω, ὅτι καὶ ὁ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας πρόεδρος ἡρμήνευσε τὰ αὐτὰ παράπονα. Ἄς ἐλπίσωμεν πλείονα συναίσθησιν τοῦ ὠφελίμου παρὰ τῶν ἐχόντων, καὶ ἃς εὐχηθῶμεν καρτερίαν πρὸς τοὺς διὰ συγγραφῆς ἐκδιώκον-

(α) Ἴδε Φυλλάδιον Α' Νοεμβρίου 1866.

(β) Ἐκ τῶν πατρίωνων τούτων (οἷμοι!) δύο μόνοι διέμειναν πιστοὶ φίλοι τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπесύρθησαν προφασιζόμενοι, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ἀπανταχοῦ ζητούμενον οὐκ ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐαυτῶν προστασίας.

τας τὸ κοινὸν καλόν. Συμβουλευόντες ὅμως καρτερίαν ἐνθυμούμεθα ὅ,τι ἔλεγεν ἡμῖν πάλαι ἐπίσημός τις Γαλλίς· “le conseil est bon, mais à qui peut attendre.”

Πόσης ὅμως καρτερίας, ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς δεῖται ὁ παρ’ ἡμῖν ἐκδότης βιβλίων δὲν δύνασαι, φίλτατε ἀναγνώστα, νὰ ὑπολογίσῃς! Δὲν εἴμεθα φιLANAγνώσται· ἀγοράζομεν μόνον τὰ σχολαστικὰ βιβλία, καὶ ταῦτα ἐξ ἀνάγκης· ἐὰν δέ ποτε πλὴν τούτων ἐπιθυμήσωμεν καὶ ἄλλα, ὁ ὀβολὸς ἡμῶν δαπανᾷται εἰς ἀγορὰν μεταφράσεων ἀσλίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μυθιστορημάτων. Ἡ γενεὰ τῶν Ζωσιμάδων, τῶν Καπλανῶν καὶ ἄλλων γενναίων προστατῶν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, ἅτινα ἐκεῖνοι δικαίως ἐνόμιζον τὰ μόνον συντελεστικὰ ὄργανα τῆς ἡθικῆς ἀναπλάστεως τοῦ ἔθνους, ἐξέλιπεν· ἐξέλιπεν ἡ γενεὰ τῶν εὐγενῶν ἐκείνων φιλοπατρίδων τῶν καταδικασάντων ἑαυτοὺς εἰς ἀγαμίαν, ὅπως κληροδοτήσωσι τῇ Ἑλλάδι ἅπασαν τὴν ἑαυτῶν περιουσίαν, ἐν στερήσεσι παντοίαις καὶ ἐν πόνοις καὶ μόχθοις ἀπαρτισθεῖσαν, τῶν οὐδέποτε ζητησάντων ἄλλην ἀνταμοιβὴν ἢ τὴν προερχομένην ἐκ τῆς συναισθήσεως τοῦ ἐκπληρωθέντος καθήκοντος καὶ ἐν γένει τῶν γενναίων καὶ μεγάλων πράξεων· τὴν γενεὰν ἐκείνην διεδέχθη ἄλλη, ἀρχὴν ἔχουσα τὸ κάλλιο πέντε καὶ ὁστὸ χέρι, παρὰ δέκα καὶ καρτέρει(α).

Σήμερον οἱ ἐκδότης Ἑλληνικῶν βιβλίων οὐκ ἔχουσιν ἄλλους προστατάς ἢ ἑαυτούς, εὐμοιροῦσι δὲ ἀντιπάλων γενναίων·

(α) Εἷς ἐκ τῶν γενναίων τούτων ἐκφαιλισθέντων τέκνων τῆς Ἑλλάδος ἔλεγε πρὸς τὸν Κ. Λεονάρδον, πρῶην γραμματέα τοῦ ἐν Μασσαλίας Προξενείου, προτείναντα αὐτῷ ν’ ἀγοράσῃ τὸ Ἑθνικὸν ἡμερολόγιον “μὲ δεκαπέντε φράγκα, καϋμένε μου Λεονάρδε, ὦνοῦμαι καλλιπάρειον μεταμέλειαν τῆς Cannebière” μεθ’ ἧς θὰ συνέτρωγε βεβαίως τὴν Bouillabaisse.

καὶ οὗτοί εἰσι, πρῶτιστα μὲν ἡ ἀνωτέρω καταδειχθεῖσα ἀποστροφὴ τῶν ὠφελίμων ἀναγνώσεων, ἔπειτα δὲ τὸ εὐάριθμον τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἡ κακῶς διωργανωμένη παρ' ἡμῖν βιβλιομπορία, ἡ παντελὴς σχεδὸν ἔλλειψις συγκοινωνίας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἀνατολῆς, ἡ ἐν πολλοῖς ἐπικρατοῦσα κακὴ ἐμπορικὴ πίστις, ἡ κακοήθεια ἀνταποκριτῶν τινων, ἀναιδῶς καὶ ληστρικῶς σφετεριζομένων τὰ εἰς αὐτοὺς ἐμπιστευθέντα βιβλία, καίτοι κατέχουσι πολλάκις κοινωνικὴν ᾤεσιν, παρέχουσαν πᾶν ἐχέγγυον ἱδικῆς καὶ χρηματικῆς ἀσφαλείας, τὸ σχετικῶς δύσωνον τῶν ἐλληνικῶν βιβλίων, ἀλλὰ μάλιστα πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ τακτικῆς βιβλιομπορίας ἔλλειψις, ἥς ἕνεκα δι' ἰδιωτῶν, διὰ δημοτικῶν διδασκάλων, καὶ διὰ μεταπρατῶν, τὰ ἐλληνικὰ βιβλία εἰσχωροῦσιν εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐν γένει. (α).

Ἐὰν ἐγνώριζες, φίλτατε ἀναγνώστα, πόσον ἐπίμοχθον, ἀηδὲς καὶ ἀκερδὲς ἐστὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκδότου βιβλίων, ἐφημερίδος, ἢ ὁποιοῦδήποτε νεοελληνικοῦ ἐντύπου (β) ἥδε

(α) “Πρὸς διάδοσιν τῶν Μυρίων ὅσων (γράφει ἐν τῷ Α' φυλλαδίῳ τοῦ ἀξιολόγου τούτου περιοδικοῦ ὁ ἐκδότης αὐτοῦ) ὅχι μόνον εἰς τὰς εὐπορωτέρας ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀπόρους τῶν κατ' ἡμᾶς οἰκογενειῶν ἐπεθυμοῦμεν ἵνα καταστήσωμεν αὐτὸ εὐωνότερον· ἀλλ' ἀδύνατον· ὁμολογοῦμεν ὅτι τὰ αὐτὰ, γαλλιστί, ἀγγλιστί ἢ γερμανιστὶ ἐκδιδόμενα, ἡ ἐτιμῶντο ἀντὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς τιμῆς ἣν ὠρίσαμεν· διότι, ὡς καὶ ἄλλοτε ἀλλαχοῦ εἴπομεν, ὁ ἀριθμὸς τῶν λαλούντων τὰς γλώσσας ταύτας εἶναι πολλαπλάσιος τοῦ τῶν λαλούντων τὴν Ἑλληνικὴν, ἀνάλογος δὲ τοῦλάχιστον καὶ ὁ τῶν ἀναγινωσκόντων· ὥστε μᾶλλον συμφέρουσι παρ' ἐκείνοις ὀλίγα ἐκ πλείστων, ἢ πολλὰ ἐξ ὀλιγίστων· παρ' ἡμῖν ὅμως, εὐαρίθμοις οὖσιν, ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐφαρμοζομένη πάντως δ' ἀπέβαινεν ἀτελεσφόρητος· εὐχόμεθα ὅπως τάχιστα τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἀκμάσῃ, ὡς ἄλλοτε ποτε, κατὰ πληθυσμὸν καὶ σοφίαν, ἐνισχυόμενον ὁσημέραι καὶ παιδευόμενον.”

(β) Ἐκτὸς τοῦ τῶν σχολαστικῶν, ἥτοι διδακτικῶν, τῶν ἐπιβαλλομένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐξ ὧν πολλοὶ ἐπλουτίσθησαν.

ἐλεεινολογήσει τὸν ἀναλαμβάνοντα τοιοῦτον ἔργον! Ἀλλὰ διατί, ἐρωτήσης ἴσως, τοσαῦτα δεινολογούμενοι ὑμεῖς οἱ συγγράφοντες, οὐκ ἐγκαταλείπετε τὸ τοσοῦτον ἐπίμοχθον, ἀκερδές, ἄχαρι, καὶ ἀήδές ἐπάγγελμα, ἀλλ' ἐπιμένετε εἰς αὐτό, καὶ τινες μάλιστα κομπάζετε δι' αὐτό; Ἄλλος μὲν ἴσως ἀποκριθῇσεται ὅτι θυσιάζεται χάριν τοῦ ἔθνικοῦ συμφέροντος (α). ἐγὼ δὲ ἀποκρίνομαι εἰλικρινέστερον, λέγων, ὅτι καὶ γὰρ νομίζω ὅτι ἐκπληρῶ καθῆκον πατριωτικόν, ὑπηρετῶν τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸ ἡμέτερον ἔθνος, καὶ ὅτι ἡ συναίσθησις τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, ἣτις ἡθικῶς τοῦλάχιστον ἀντημείφθη παρὰ τῆς πατρίδος μου καὶ παρὰ τῆς εἰλικρινεστάτης φίλης αὐτῆς Γαλλίας, ἀνακουφίζει με, ὅταν καταβάλλωμαι μέχρις ἀπελπισίας ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀηδιῶν τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου (β). πρὸς τούτοις ἡ ἐνθάρρυνσις φίλων καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν οὐ μικρὸν ἐμβάλλει θάρρος καὶ παραμυθίαν· ἀλλὰ τὸ πάντων πλησιέστατον ἐμοί καὶ δραστηριώτατον ἐλατήριο, ἡ ἔξις τοῦ παιδιόθεν διαχειρίζεσθαι

(α) Ἡ “ὑπὲρ τοῦ ἔθνους θυσία” φράσις, ἣν καταχρηστικῶς καὶ κατὰ κόρον μεταχειρίζονται τινες, ὑπενθυμίζει μοι μεγαλόσχημον ἐξωτερικὸν ὑπάλληλον, τοῦτίκλην ὄρνεον, γηράσαντα, ἀνικανότητος ἕνεκεν, εἰς δευτερεύουσαν θέσιν, καὶ ἀείποτε ὄντα ὑφιστάμενον τῶν ἑαυτοῦ ὑφισταμένων, καὶ λέγοντα πρὸς τοὺς ἀποροῦντας διὰ τὴν ἀφιλοτιμίαν τοῦ ἀνδρός, εὐπόρου ὄντος ἐκ προικῶας δωρεᾶς “Θυσιάζομαι χάριν τοῦ ἔθνους!”

(β) Τὸ δίπλωμα τοῦ παρασήμου τοῦ Σωτῆρος, ἀπονεμηθέντος μοι τὴν Α' Ἰανουαρίου 1866, αἰτιολογεῖ τὴν ἀπονομὴν ταύτην ὡς ἐξῆς· “καθισταμένῳ χρησίμῳ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα διὰ τῶν διαφόρων αὐτοῦ πονημάτων καὶ φιλολογικῶν ἔργων.” Ὁ δὲ Ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας, ὅστις τῇ αἰτήσῃ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμου ἐκθέσεως, προῦκάλεσε παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος τὴν πρὸς ἐμὲ ἀπονομὴν τοῦ παρασήμου τῆς Λεγεῶνος, ἀνήγγειλέ μοι τὴν ἀπονομὴν ταύτην διὰ τοῦ ἐξῆς ἐγγράφου.

έντυπα, τυπογραφικά δοκίμια, καὶ τοῦ ἐνδiciαιτᾶσθαι εἰς
τυπογραφεία ἐγένετό μοι δευτέρα φύσις· καὶ ἀφ' ἐνὸς κατα-

Ministère des affaires étrangères.

Paris le 26 Janvier 1867.

Monsieur, j'ai l'honneur de vous faire connaître que l'Empereur, mon auguste souverain, voulant vous donner un témoignage particulier de sa bienveillance et de l'intérêt que sa Majesté porte à vos nombreuses et utiles publications grecques, vient sur ma proposition de vous conférer la Croix de Chevalier de son Ordre Impérial de la légion d'honneur. Il m'a été bien agréable de faire valoir auprès de Sa Majesté les titres que vous vous êtes acquis à cette marque de distinction et je m'empresse de vous transmettre les insignes qui vous sont destinés.

Recevez, Monsieur, les assurances de ma considération distinguée.

Moustier.

Monsieur Marino Papadopoulo Vrétou, publiciste grec.

(Μετάφρασις.)

Ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων.

Ἐν Παρισίοις, τῇ 26 Ἰανουαρίου 1867.

Κύριε,

Ἐχω τὴν τιμὴν ν' ἀναγγείλω πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ, ὁ σεβαστὸς Κύριός μου, προτιθέμενος νὰ παράσχη ὑμῖν ἰδιαίτερον δεῖγμα τῆς Αὐτοῦ εὐνοίας, καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως, ἣν ἡ Α. Μ. ἀποδίδει τοῖς πολλοῖς καὶ ὠφελίμοις φιλοπονήμασιν, ὅσα ἐλληνιστὶ δημοσιεύετε, ἀπένειμεν ὑμῖν ἐπὶ τῇ ἐμῇ προτάσει τὸν Σταυρὸν τῶν ἱπποτῶν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ τάγματος τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Τὸ κατ' ἐμέ, εὐχαρίστως παρέστησα τῇ Α. Μ. ὅσα ἐκτίσασθε δικαιώματα εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς διακριτικῆς ταύτης τιμῆς· καὶ ἤδη σπεύδω ν' ἀποστείλω ὑμῖν τὸ ἀπονεμηθὲν ὑμῖν παράσημον.

Δέξασθε, Κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου.

Μουστιέ.

Τῷ Κυρίῳ Μαρίνῳ Παπαδοπούλῳ Βρετῷ,

Ἑλληνι δημοσιογράφῳ.

ρώμενος τὴν δυσμενῇ τύχην, τὴν καταδικάσασάν με εἰς τὸ ἀκερδὲς τοῦτο ἔργον, ἀφ' ἑτέρου μετὰ πόθου καὶ ζήλου ἐνασχολοῦμαι εἰς τοῦτο. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἴ ποτε ἐγενόμην ἐκ θαύματος πλούσιος, ὥς ὁ ζάπλουτος γενόμενος ἐκεῖνος μάγειρος, ὅστις, ὅσάκις ἡ κνίσσα μαγειρείου τινὸς ἔκνηθε τὴν ὄσφρησιν αὐτοῦ, ἀνεστέναζεν ἀναμιμνησκόμενος τὸν καλὸν καιρόν, οὕτω θ' ἀνεστέναζον καὶ γώ, ὅσάκις ἡ ὁσμὴ τοῦ νωποῦ ἐντύπου χάρτου, ἐξερχομένου ἐκ πιεστηρίου τινός, ἤθελε περιχυθῇ πέριξ ἐμοῦ! Ἕκαστος ἔχει φυσικὴν τινα κλίσιν καὶ συμπάθειαν πρὸς τινα τέχνην! Ἔχω καὶ γώ, ὥς φαίνεται, τὸ βάσανον τῆς συμπαθείας ταύτης· καὶ βεβαίως οὐχὶ μόνος ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἄλλοι βασανίζονται ὥς ἐγώ, τὰ αὐτὰ ὑποφέροντες βάσανα, ἀλλὰ καὶ ἀδιαλείπτως συγγράφοντες, καὶ ὅμοια πάσχοντες πρὸς τὴν περὶ τὸ φῶς ἵπταμένην ἀψώαν χρυσαλίδα ἣτις καὶ καιομένη ἐξακολουθεῖ περιῖπταμένη εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου. Οὕτως ἀγαπητὸν πάντοτε τὸ φῶς! Προσεπάθεισα νὰ διανύσω ὅλην τὴν σειράν τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν καὶ μετὰ πολυχρονίους κόπους λαβὼν δίπλωμα διδάκτορος τῆς νομικῆς νὰ κατασταθῶ ἔμπορος, τὸ μόνον παρ' ἡμῖν προσοδοφόρον ἐπάγγελμα. — Δυστυχῶς ἀπέτυχον αἱ προσπάθειαί μου καὶ ἔμεινα ἀπλοῦς δημοσιογράφος καὶ ἐκδότης βιβλίων, βλέπων μακρόθεν καὶ μετὰ τινος δικαίου θαυμασμοῦ τοὺς συμμαθητάς μου, ὧν οἱ μὲν ἐγένοντο βαδύπλουτοι ἔμποροι, οἱ δὲ ὑπουργοί, κ. τ. λ. Ἐκ μὲν τῶν πρώτων ἓνα καὶ μόνον εὖρον ὑποσχεθέντα μοι νὰ προκαταβάλλῃ κατ' ἔτος [τὴν δεκαπεντάδραχμον συνδρομὴν εἰς τὸ θῆνικὸν ἡμερολόγιον· ἐκ δὲ τῶν δευτέρων τις καταδείξας κουφόνειαν καὶ ἀνικανότητα μεγίστην, περιπλέξας καὶ τὸ Κρητικὸν ζήτημα, προύθετο νὰ μὲ διορίσῃ ὑποπρόξενον εἰς

τὰ ἐνδότερα τὴν Τουρκίας, ἐν ᾧ διώριζε πρὸς βλάβην τῆς πατρίδος οἰκείους καὶ φίλους, τοὺς πλείστους ἄνευ τῶν ἀπαιτουμένων προσόντων, εἰς Ψέσεις, εἰς ἃς ὥφειλε νὰ διορίσῃ ἀνδρώπους δεδοκιμασμένους(α). Ἐμακρηγόρησα περὶ ἐμοῦ ὁμιλῶν, ὅπως, *ab unum omnia discendi*, καταδείξω τὴν κατάστασιν τῆς συγχρόνου ἡμῖν φιλολογίας, οὐχὶ βεβαίως ἵνα ἀποτρέψω καὶ ἄλλους νὰ ἀποδυθῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ἵνα ὑποδείξω αὐτοῖς τὰ πολλὰ αὐτοῦ προσκόμματα καὶ πρὸ πάντων ἵνα ἐξηγήσω, διὰ τί καὶ πάλιν Ψὰ ζητήσω τὴν χρηματικὴν συνδρομὴν τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ, διὰ τί Ψὰ φορτόνωμαι τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον, τὸν μὲν διὰ νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἐπιστάσιαν τῆς πωλήσεως τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου, τὸν δὲ ἵνα πειθαναγκάσῃ τοὺς δυστροποῦντας νὰ πληρώσωσι τὸ ὀφειλόμενον ἡμῖν, ἀποφεύγων νὰ μεταχειρισθῶ τὸ μέσον ἐκεῖνο, ὃ τοσοῦτον ἐπιτυχῶς μεταχειρίζεται ὁ εὐφυῆς φίλος μου καὶ συμμαθητῆς Καρύδης, τὸ μέσον, λέγω, τοῦ σατυρίζειν αὐτούς, ἢ κάλλιον εἰπεῖν τοῦ κατοπτρίζειν αὐτούς· διὰ τί Ψὰ ἀναγκάζωμαι νὰ Ψωπεύω ἀνδρώπους καταδειχθησομένους ἐκ τῶν ὑστέρων ἀναξίους πάσης περιποιήσεως καὶ τιμῆς. Ὅφειλω χάριτας πολλὰς καὶ πρὸς πολλοὺς ἀγνώστους φίλους τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου, ὧν τὰ ὀνόματα ἀγνοῶ, ἀλλ' ὧν αἱ φιλοπάτριδες ἐνέργειαι ὑπὲρ τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου μοὶ εἶναι γνωσταί. Εὐγνωμονῶ καὶ πρὸς τοὺς φιλοτίμους καὶ ἀφιλοκερδεῖς συνεργάτας μου, τοὺς Κ. Κ. Ἰωάννην Παπαδάκην, Ζῶτον, Σοφοκλῆν Οἰκονόμον, Ἰωάννην

(α) Εἰρήσθω ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ ὑπαλληλία ἐν γένει εἶναι ἔρμαιον τῶν προσωπικῶν συμφερόντων καὶ τῆς ἐξοικονομήσεως τῆς βουλευτικῆς πλειοψηφίας. Ἡ νέα δυναστεία ἐξαλείψει ἄρά γε τὴν πληγὴν ταύτην;

N. Δεβαδέα, Ἰωάννην N. Βαλέτταν, Δ. Βικέλαν, Ἀλέξανδρον Κατακουζηνόν, Ἀνδρόνικον Δημητρακόπουλον, Δημήτριον Πανταζῆ, Ε. Δ. Ῥοΐδην, Τανταλίδην, Ῥαπτάρχην, καὶ Βαφειάδην, καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς δημοσιογράφους ἀλλοδαπούς τε καὶ ἡμεδαπούς, τοὺς προστατεύσαντας τὸ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον, καὶ πρὸ πάντων πρὸς τὸν ἀκραιφνή φιλέλληνα τὸν διασημώτατον Νέστορα τῆς εὐρωπαϊκῆς δημοσιογραφίας, Saint Marc Girardin, τὸν ἄκρον φιλέλληνα καὶ πρώτιστον τῶν συγχρόνων ἐλληνιστῶν Egger, τοὺς συντάκτας τῆς Κλειοῦς, τῆς Ἡμέρας, τῆς Πανδώρας, τῆς Ἀληθείας, τῆς Νέας Γενεᾶς, τοῦ Μέλλοντος, τῆς Ἐφημερίδος τῶν Φιλομαθῶν, τῆς Παλιγγεννεσίας, τοῦ Νεολόγου, ἀρτισυστάτου καὶ ἀξιολόγου Ἐφημερίδος Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Ἑθνοφύλακος, τοῦ Αἰῶνος, τῆς Ἐλπίδος, τοῦ Φωτός, καὶ πολλῶν ἔτι ἄλλων, ὧν ζητῶ τὴν συγγνώμην, εἰ μὴ κατονομάζω αὐτούς.

Ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν τῶν εἰδημόνων διὰ τὰς ἀτελείας καὶ τοῦ παρόντος τόμου. Αἱ δυσχέρειαι εἰσι μέγισται περὶ τὴν ἐκλογὴν καὶ διαρρύθμισιν τῆς ὕλης· ὅθεν μακαρίζω ἑμαυτὸν ὅσάκις ἐπιτυχῶ, ὅσον ἔνεστι, τὸν κύριον σκοπὸν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου, δηλονότι τὴν παρ' ἅπασι τοῖς Ἑλλησιν ἀναζωπύρησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος.

Ἐνεκα τῆς πλησμονῆς τῆς ὕλης καὶ ἰδίως ἔνεκα τῶν δυσκολιῶν τῆς τυπογραφικῆς ἐκτελέσεως, ἠναγκάσθην νὰ μὴ δημοσιεύσω ἐν τῷ παρόντι τόμῳ ἀξιόλογον δευτέραν διατριβὴν περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐλληνικῶν ἀποικιῶν τῆς μεγατίμου Δώρα δ' Ἰστριάδος, ἀνέκδοτα ἐλληνικὰ ποιήματα τοῦ Μεσαιῶνος ἀνακαλυφθέντα παρὰ τοῦ σοφοῦ Κυρίου Gidel, τὴν λογοδοσίαν τοῦ K. Patin πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις ἐταιρείαν πρὸς ἐνδάρ-

ῥυνσιν τῶν ἐν Γαλλίᾳ σπουδῶν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων(α), τὴν συνέχειαν τῶν Ἀναμνήσεών μου, τὰς βιογραφίας τῶν κατ' αὐτὰς τεθνεώτων, τὸν πολιτικὸν βίον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἄλλα πολλὰ δημοσιευθισόμενα τὸ προσεχὲς ἔτος.

Περὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ δημοσιευομένων οὐδὲν λέγω· κριθῆτωσαν κατὰ τὴν ἐαυτῶν ἀξίαν.

Καταπαύων τὸν λόγον ὀφείλω νὰ παρατηρήσω πρὸς ὅσους τυχὸν μὲ κατακρίνωσιν, ὡς γράψαντα μετὰ δριμύτητος περὶ τῆς παρ' ἡμῖν τύχης τῶν συγγραφέων καὶ ἐκδοτῶν, ὅτι προὔθεμην νὰ ἐξιστορήσω οὐχὶ τὰ ἐμὰ μόνον παθήματα, ἀλλ' ἀπάντων τῶν συναδέλφων μου, καὶ ὅτι ἐνταῦθα γράφω ὡς ἐκδότης περιοδικοῦ, οὗ εἰμὶ ὁ ἐλάχιστος καὶ ταπεινότατος συνεργάτης, καὶ ἐπομένως οὐδεὶς δύναται, νομίζω, νὰ μὲ κατηγορήσῃ εὐλόγως ἐπὶ ἐγωϊσμῷ. Εἶδε καὶ ἡ τύχη ἡμῶν τῶν συγγραφόντων καὶ ἐκδιδόντων βελτιωθῇ ἐν τῷ μέλλοντι(β).

Ἐν Λειψίᾳ, Ἰούλιον, 1868.

Μαρῖνος Παπαδόπουλος Βρετός.

(α) Ἡ ἐταιρεία αὕτη, ἥς ἡ ἐπιτυχία ἔσται βεβαία, ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς τὰ Πρακτικά της ὑπὸ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν· *Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France. Année 1868.* Ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος τεύχει ὁ χειρογραφοφύλαξ τῆς Παρισιανῆς Αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης K. Wescher, ἄλλοτε μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, ἐξέδωκε τὰ παρ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντα τεμάχια τοῦ ἀγνώστου ἱστορικοῦ Ἀριστοδήμου. Μετὰ βαθείας λύπης ὅμως παρατηρῶ, ὅτι ἡ ἔντιμος αὕτη τῶν ἐλληνιστῶν καὶ εὐγενῶν φίλων τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἐταιρεία παραγκωνίζει τὴν κατ' ἡμᾶς γλῶσσαν.

(β) Ὡς ἐπίμετρον τῶν ὅσα ἔγραψα περὶ τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ἀκηδεΐας περὶ ἐκδόσεως ἐλληνικῶν βιβλίων τῶν ἡμετέρων βαθυπλούτων, καὶ ἰδίως τῶν ἐν Λονδίνῳ, ἐν Πητρουπόλει, ἐν Βιέννῃ, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀναφέρω καὶ τὴν ἀποτυχίαν μου εἰς τὰς πολυειδεῖς ἀποπείρας μου, ὅπως λάβω τὴν αὐτῶν συνδρομὴν πρὸς ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος, οὗ ἐκ-

δίδω ἐκ δευτέρου ὧδε τὴν προδημοσιευθεῖσαν ἀγγελίαν κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1868. Μόνοι οἱ φιλότιμοι καὶ ἀξιότιμοι ὁμογενεῖς Κ. Κ. Γεώργιος Μαυροκορδάτος, υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ Ξενοφῶν Ῥῶτας κατεγράφησαν συνδρομηταὶ εἰς τὴν προκήρυξίν μου, ὁ μὲν διὰ πεντακόσια φράγκα, ὁ δὲ διὰ ἑκατόν· τρίτος, ὁ φιλέλλην Βρουνέτιος Brunet de Presle κατεγράφη αὐτοπροαιρέτως δι' ἑκατόν. Ἴδου ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔγγελλία.

Νεοελληνικὴ Φιλολογία ἦτοι Κατάλογος τῶν ἀπὸ πτώσεως τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας μέχρι ἐγκαθιδρύσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλείας τυπωθέντων βιβλίων παρ' Ἑλλήνων εἰς τὴν νεωτέραν ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, μετὰ βιβλιογραφικῶν καὶ κριτικῶν σημειώσεων περὶ τῶν ἀξίων λόγου συγγραμμάτων καὶ συντόμων βιογραφιῶν τῶν συγγραφέων καὶ ἐκδοτῶν αὐτῶν. Ὑπὸ Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ. Ἐκδοσις δευτέρα ἐπιδιορθωθείσα ἐν πολλοῖς καὶ ἐπανηξευθεῖσα κατὰ τὸ ἐν τρίτον.

Ἀναλαμβάνων τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ πρὸ πολλοῦ ἐκλιπόντος τούτου συγγράμματος τοῦ πατρός μου, κάλλιστα ἐννοῶ, ὅτι οὐδαμῶς ἀνήκει εἰς ἐμὲ νὰ καταδείξω τὰς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας, καὶ νὰ παραστήσω τὴν ἀνάγκην τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἐκδόσεως. Ἀλλ' ὅμως ἀκατακρίτως δύναμαι νὰ προβάλλω ὑπὲρ ἀμφοτέρων τὴν περὶ τοῦ συγγράμματος τούτου κρίσιν τῶν τε ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ἄλλοδαπῶν λογίων, παρ' ὧν καὶ ἐν ἰδίαις ἐπικρίσεσιν ἐπηνέθη καὶ ἐν συγγράμμασιν ἐμνημονεύθη, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν συνεχῶς γινομένην ζήτησιν αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον τοῦτο προώριται οὐχὶ εἰς χρῆσιν τῶν πολλῶν, μόνην δυναμένην ἀποζημιῶσαι τὸν ἀναλαμβάνοντα τὴν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ πολυδάπανον ἔκδοσιν Ἑλληνικῶν βιβλίων, ἀλλ' εἰς χρῆσιν μόνον τῶν λογίων, ἐπικαλοῦμαι τὴν εἰς ἔκδοσιν αὐτοῦ χρηματικὴν συνδρομὴν τῶν φιλογενῶν καὶ φιλομούσων, καὶ ἰδίως τῶν αἰέποτε παρασχόντων ἐμοὶ προστασίαν πραγματικὴν καὶ φιλίαν πολύτιμον.

Παρακαλῶ δὲ τοὺς προαιρουμένους νὰ συνδράμωσιν εἰς ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος νὰ πέμψωσι κατ' εὐθείαν πρὸς ἐμὲ ὅ, τι ἕκαστος προαιρεῖται· τῶν δὲ τοιούτων συνδρομητῶν τὰ ὀνόματα δημοσιευθήσονται ἐν τέλει τοῦ βιβλίου μετὰ τοῦ ποσοῦ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν.

Ἐν Παρισίοις τῇ 1/13 Φεβρουαρίου 1868.

Μαρίνος Π. Βρετὸς
Ἐκδότης τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου
(Paris, 8, rue Miroménil).